

**ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟ ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΗΣ – ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΗΣ ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΗΣ
ΤΜΗΜΑ ΠΟΙΜΑΝΤΙΚΗΣ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΘΕΟΛΟΓΙΑΣ
ΘΕΟΛΟΓΙΚΗ ΣΧΟΛΗ Α.Π.Θ.**

Διευθυντής: Ηρακλής Ρεράκης
Καθηγητής Παιδαγωγικής – Χριστιανικής Παιδαγωγικής
Τηλ. - FaxΓραφ.: 2310 997113 Τηλ. Εργαστηρ.: 2310 997103
mail: plab.past.auth.gr@gmail.com

Περίληπτική Έκθεση

**Της Συγκριτικής Μελέτης των νέων Προγραμμάτων Σπουδών για τα
Θρησκευτικά,**

**που εκπονήθηκε από την Ερευνητική Ομάδα του Εργαστηρίου Παι-
δαγωγικής – Χριστιανικής Παιδαγωγικής του Τμήματος Ποιμαντικής
και Κοινωνικής Θεολογίας της Θεολογικής Σχολής ΑΠΘ, μετά από αί-
τημα της Πανελληνίου Ενώσεως Θεολόγων**

Αποτύπωση και αποτίμηση των αλλαγών:

- 1. Στο νέο Πρόγραμμα Σπουδών του μαθήματος των Θρησκευτικών στο Δημοτικό και στο Γυμνάσιο (ΦΕΚ 2104/τ. Β΄/19 Ιουνίου 2017) σε σχέση με το Πρόγραμμα Σπουδών του μαθήματος των Θρησκευτικών (ΦΕΚ 2920/τ. Β΄/13 Σεπτεμβρίου 2016).**
- 2. Στο νέο Πρόγραμμα Σπουδών του μαθήματος των Θρησκευτικών Γενικού και Επαγγελματικού Λυκείου (ΦΕΚ 2105/τ. Β΄/19 Ιουνίου 2017) (κ. Γαβρόβλου), σε σχέση με το Πρόγραμμα Σπουδών του μαθήματος των Θρησκευτικών Γενικού Λυκείου (ΦΕΚ 2906/τ. Β΄/13 Σεπτεμβρίου 2016) (κ. Φίλη).**

Αντικείμενο της παρούσας συγκριτικής μελέτης που εκπονήθηκε από την ερευνητική ομάδα του Εργαστηρίου Παιδαγωγικής – Χριστιανικής Παιδαγωγικής του Τμήματος Ποιμαντικής και Κοινωνικής Θεολογίας της Θεολογικής Σχολής του ΑΠΘ από 5-04-2018 έως 05-05-2018, **μετά από αίτημα της Πανελληνίου Ενώσεως Θεολόγων**, αποτέλεσε η επισήμανση των διαφορών των δύο Προγραμμάτων Σπουδών του μαθήματος των Θρησκευτικών α) στο Δημοτικό, το Γυμνάσιο και β) στο Λύκειο, τα οποία υπογράφονται από διαφορετικούς Υπουργούς Παιδείας (κ. Φίλη και κ. Γαβρό-

γλου) και δημοσιεύτηκαν στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως με χρονική διαφορά εννέα (9) μηνών. Η συγκριτική μελέτη των δύο Προγραμμάτων Σπουδών ακολουθεί τον τρόπο καταγραφής και δημοσίευσής τους στα αντίστοιχα Φύλλα της Εφημερίδας της Κυβερνήσεως.

Η μελέτη πραγματοποιήθηκε, με την αξιοποίηση της «συγκριτικής» και «ποιοτικής» μεθόδου «Ανάλυσης Περιεχομένου», που αποτελεί μια ιδιαίτερα αξιόπιστη επιστημονική μέθοδο διερευνητικής προσέγγισης και ανάλυσης κειμένων:

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

1.1. ΔΗΜΟΤΙΚΟ

Στο πρώτο μέρος (εισαγωγικό ή θεωρητικό) δεν εντοπίστηκε, κατά τη συγκριτική μελέτη, καμία ουσιαστική αλλαγή ανάμεσα στα δύο Προγράμματα Σπουδών (ΠΣ) (πρβλ. ΠΣ κ. Γαβρόγλου και ΠΣ κ. Φίλη) Η δομή, οι γενικοί σκοποί ο προσανατολισμός και οι βασικοί άξονες των περιεχομένων του νέου ΠΣ, παραμένουν अपαράλλακτα ίδια στο Πρόγραμμα του κ. Γαβρόγλου, χωρίς καμιά αλλαγή.

Στο δεύτερο μέρος, που αναφέρεται στη διάταξη των θεματικών ενοτήτων κάθε τάξης (προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα, βασικά θέματα, ενδεικτικές δραστηριότητες), οι αλλαγές που διαπιστώθηκαν στο Πρόγραμμα του κ. Γαβρόγλου είναι μικρής κλίμακας και επουσιώδεις, αφορούν δε σε όρους ή τεχνικές οδηγίες εφαρμογής του νέου ΠΣ από τους εκπαιδευτικούς.

Οι προσθαφαιρέσεις ή αλλαγές στις διατυπώσεις, οι οποίες εντοπίζονται στον Α΄ κύκλο (Τρίτη και Τετάρτη τάξη) Δημοτικού του ΠΣ, δεν αγγίζουν τη δομή του ΠΣ του κ. Γαβρόγλου. Η βασικότερη αλλαγή είναι η αφαίρεση από το ΠΣ του κ. Γαβρόγλου (Γ΄ και Δ΄ Τάξεις Δημοτικού) των αναφορών σε άλλες θρησκείες από τις θεματικές πλην των λεγόμενων αβρααμικών. Εντούτοις, η παράλληλη και ταυτόχρονη συνεξέταση της ορθόδοξης χριστιανικής παράδοσης είτε μόνον με τις αβρααμικές -όπως τελικά προβλέπεται στο νέο ΠΣ Γαβρόγλου- είτε με όλες τις θρησκείες του κόσμου -όπως προβλεπόταν στο τροποποιημένο ΠΣ Φίλη- δεν μεταβάλλει ουσιαστικά την πολυθρησκευτική δομή και τον πολυθρησκευτικό προσανατολισμό και των δύο ΠΣ.

Στον δεύτερο κύκλο (Ε΄ και Στ΄ τάξεις) του Δημοτικού δεν τηρείται ο περιορισμός που οι ίδιοι οι συγγραφείς του ΠΣ θέτουν ότι η διδασκαλία θα αφορά μόνον στη μελέτη των αβρααμικών θρησκευτικών παραδόσεων. Οι μαθητές καλούνται να εντρυφήσουν γενικά στον «κόσμο της θρησκείας», διευρύνοντας το πεδίο μελέτης τους σε όλες τις θρησκευτικές παραδόσεις και στην παράλληλη και ισότιμη συνεξέτασή τους με την ορθόδοξη παράδοση. Αυτό προκύπτει ήδη από τις σχετικές διατυπώσεις στους Γενικούς στόχους του συγκεκριμένου κύκλου σπουδών που παραμένει το ίδιο και στα δύο ΠΣ. Επιπλέον, διαπιστώνεται η προσθήκη νέων προβλέψεων στα Βα-

σικά θέματα ή στα Προσδοκώμενα Μαθησιακά Αποτελέσματα ορισμένων διδακτικών ενοτήτων, οι οποίες **προσανατολίζουν τη διδασκαλία και τη μάθηση προς τις θρησκείες του κόσμου.**

1.2. ΓΥΜΝΑΣΙΟ

Η σύγκριση των δύο Προγραμμάτων Σπουδών για το Γυμνάσιο ανέδειξε το γεγονός ότι ουδεμία ουσιαστική αλλαγή έχει πραγματοποιηθεί στο νεώτερο ΠΣ του κ. Γαβρόγλου. Ο Βασικός Άξονας των Θεματικών Ενοτήτων, οι Γενικοί Στόχοι καθώς και οι Προσδοκώμενες Επάρκειες των μαθητών κάθε μίας από τις τρεις τάξεις του Γυμνασίου παραμένουν με απόλυτη πιστότητα ίδιες στο νέο ΠΣ του κ. Γαβρόγλου. Η μοναδική προσθήκη, η οποία εντοπίζεται αφορά στους Γενικούς Στόχους της Β΄ τάξης και αναφέρεται στον επαρκή θρησκευτικό εγγραμματισμό των μαθητών. Τέλος, **οι όποιες ανούσιες διαφοροποιήσεις εντοπίζονται έχουν κυρίως τεχνικό χαρακτήρα** και δεν μεταβάλλουν τη δομή και το περιεχόμενο του νέου ΠΣ.

2. ΛΥΚΕΙΟ

Σύμφωνα με τη συγκριτική μελέτη δεν εντοπίστηκε καμία ουσιαστική αλλαγή ανάμεσα στα δύο Προγράμματα Σπουδών ΠΣ (ΠΣ κ. Γαβρόγλου και ΠΣ κ. Φίλη). Οι όποιες μικρές διαφοροποιήσεις ή αλλαγές εντοπίζονται στο Πρόγραμμα του κ. Γαβρόγλου (2017) **έχουν κυρίως τεχνικό χαρακτήρα** και δεν μεταβάλλουν τη δομή, τον στόχο, το περιεχόμενο και τον προσανατολισμό του.

Για την ερευνητική ομάδα του Εργαστηρίου

Ο Διευθυντής

Ηρακλής Ρεράκης

Καθηγητής Παιδαγωγικής